

Landstinget i Värmland

Fördjupad granskning bokslut 2006
Rapport

Audit
KPMG Bohlins AB
9 mars 2007
Antal sidor: 14

LIV Bokslut 06 rapport.doc

Innehåll

1.	Inledning	1
2.	Pensionsfond	1
2.1	Bakgrund	1
2.1.1	Placeringspolicy	2
2.1.2	Förvaltning	2
2.2	Bokslut 2006	2
2.3	Rutiner	3
2.4	Granskning och bedömning	3
2.4.1	Synpunkter	4
3.	Pensionsskuld	5
3.1	Bakgrund	5
3.2	Förändringar 2006	5
3.3	Bokslut 2006	6
3.3.1	Kommentarer	7
3.4	Granskning och bedömning	8
4.	Semesterlöne- samt jour-, beredskaps-, och övertidsskuld	9
4.1	Bakgrund	9
4.2	Bokslut 2006	9
4.3	Rutiner vid bokslut	10
4.4	Granskning och bedömning	10
4.4.1	Stickprov på listor avseende löneskulder	10
4.4.2	Resultat av detaljgranskning	11
4.4.3	Bedömning	12

1. Inledning

Landstingets revisorer har vid tidigare års bokslutsgranskningar identifierat vissa områden som bedömts behöva fördjupad granskning.

KPMG har därför som en del i revisionen av 2006-års bokslut utfört en genomgång av;
**pensionsfond (kortfristiga placeringar),
pensionsförpliktelser (avsättning, ansvarsförbindelse m m)
semester- samt jour-, beredskaps- och övertidsskulder.**

Granskningen har för de aktuella bokslutsposterna syftat till att

- översiktligt belysa och bedöma de bakomliggande rutinerna,
- klarlägga och bedöma principerna för redovisningen mot bakgrund av bl a lagstiftning och rekommendationer,
- granska underlagen till respektive balanspost samt att
- uttala en uppfattning om balanspostens riktighet och huruvida en rättvisande bild uppnås i landstingets bokslut.

Vi har vid granskningen haft tillgång till landstingets årsredovisning i utkastform. Vid arbetets avslutning är den slutliga årsredovisningen ännu inte färdigställd men våra synpunkter på av granskningen berörda områden skall ha beaktats fullt ut.

Arbetet har underlättats av ett genomgående positivt och tillmötesgående mottagande av berörda tjänstemän i landstinget.

2. Pensionsfond

2.1 Bakgrund

Landstingets pensionsförpliktelser i form av pensionsskuld och pensionsåtagande uppgår till mycket betydande belopp och utbetalningen av intjänade pensioner kommer att pågå under en lång följd av år. I avsikt att säkra de likvida resurser som framtida utbetalningarna kräver har landstinget beslutat om avsättning av medel till en särskild pensionsfond.

De avsatta medlen har avskilts i en egen kapitalförvaltning med av fullmäktige beslutade riktlinjer för placeringarna. För den löpande förvaltningen har avtal träffats med **SEB Asset Management**.

Totalt har fonden tillförts 345 Mkr varav under 2006 har inbetalats 145 Mkr. Detta tillskott gjordes efter ett uppehåll från år 2000, under vilket det inte ansetts möjligt att göra de planerade inbetalningarna, d v s motsvarande pensionsskuldens årliga ökning.

2.1.1 Placeringspolicy

I korthet innebär placeringspolicyn som antogs 1997:

- Maximalt 50 % får utgöras av aktier och aktierelaterade värdepapper.
- En enskild aktie får maximalt utgöra jämförelseindex + 3 % av den totala aktieportföljen.
- Andelen utländska aktier får maximalt utgöra 50 % av aktieportföljen.
- Räntebärande värdepapper får uppgå till 100 % av placeringarna.
- Placeringar får endast ske i fonder som är noterade på börs.
- På räntebärande värdepapper skall den genomsnittliga löptiden vara maximalt 5 år.

Nya riktlinjer skall tas fram under 2007.

2.1.2 Förvaltning

Inledningsvis och av bl a konkurrensskäl anlätades två olika förvaltare men detta förhållande upphörde senare.

Förvaltningsavtalet med SEB är tecknat 1998. Under 2003 omförhandlades arvoden, varefter förvaltningsarvodet uppgår till 0,15 % för förvaltad värde upp till 87 Mkr och för belopp däröver 0,05 %. Utöver förvaltningsarvodet utgår kurtage med 0,15 % på varje värdepapperstransaktion. En rabatt erhålls på avgifter vid fondplaceringar.

Förvaltaren, SEB, avgör inom placeringspolicyns ramar helt självständigt vilka transaktioner som anses lämpliga.

Portföljens innehåll avrapporteras månadsvis, anpassat till de i placeringspolicyn angivna restriktionerna.

2.2 Bokslut 2006

<i>Värdepapper tkr</i>	<i>Anskaffningsvärde</i>	<i>Marknadsvärde</i>	<i>Över/undervärde</i>
Svenska aktier	126 515	159 632	33 117
Utländska aktier	27 780	29 164	1 384
Summa aktier	154 295	188 796	34 501
Räntebärande papper	247 438	242 722	-4 716
Summa portfölj	401 733	431 518	29 785

Det bokförda värdet utgör 397 017 tkr, d v s anskaffningsvärdet på portföljen minskat med undervärdet på räntebärande värdepapper. Övervärden i aktieportföljen ligger däremot utanför det bokförda värdet.

Inom gruppen svenska aktier utgör Ericsson (16,9 Mkr), H&M (11,5 Mkr), Telia Sonera (11,0 Mkr), Nordea (10,7 Mkr), och Volvo (9,0) de största enskilda posterna. Branschmässigt dominerar *industriföretag* (39,4 Mkr), *finansföretag* (38,0 Mkr) och *telekommunikation* (35,1 Mkr).

Gruppen utländska aktier (29,2 Mkr) utgörs till sin helhet av andelar i SEB Globalfond.

I ränteportföljen dominerar obligationslån och liknade med 182,2 Mkr (75,3 %). Värdepapper utgivna av svenska staten utgör 61,0 Mkr (24,7 %).

2.3 Rutiner

Rutinerna med koppling till pensionsfonden handläggs i allt väsentligt av en ensam tjänsteman på landstinget.

Avräkningsnotor och andra transaktionsunderlag erhålls kontinuerligt från förvaltaren. De enskilda notorna utgör underlag för löpande noteringar i en av landstinget förd Excel-baserad värdepappersreskontra i vilken förändringar av innehavet i aktier noteras slag för slag. I reskontran införs också fortlöpande noteringar av rörelser och saldot på värdepappersdepåns likviditetskonto.

Värdeutvecklingen registreras i form av en graf för portföljen som helhet och avkastningen registreras månadsvis i diagramform för respektive huvudgrupp; svenska aktier, utländska aktier och räntepapper.

Bokföring av transaktioner görs månadsvis utifrån ett sammandrag som ingår i förvaltarens månadsrapport.

I samband med månadsrapporteringen görs avstämning av aktieinnehavet aktieslag för aktieslag enligt värdepappersreskontran mot förvaltarens rapport. Även saldo på depåkontot stäms av mot reskontra och bokföring. Sedan månadens transaktioner registrerats görs en avstämning mot bokföringen av berörda balans- och resultatkonton. En kontroll görs också av att fondens sammansättning överensstämmer med placeringsrestriktionerna.

2-3 gånger per år hålls möten med förvaltaren för information om marknadsanalyser m m. Vid dessa möten medverkar den ansvariga tjänstemannen från landstinget.

Rapportering till landstingsstyrelsen lämnas månadsvis i form av de grafer som nämnts ovan kompletterad med en kortare skriftlig kommentar.

2.4 Granskning och bedömning

- Vid granskningen har den ansvariga tjänstemannen intervjuats om rutiner m m.

- Landstingets värdepappersreskontra har kopierats i dataform och följts upp.
- Månadsrapportering per 2006-12-31 har infördrats direkt från förvaltaren och avstämning har gjorts mot landstingets redovisning avseende balans- och resultatkonton.
- Avstämning har skett mellan värdepappersreskontran och förvaltarens rapport avseende depåkonto och stickprovsmässigt avseende aktie- och räntepappersinnehav.
- Informationen i årsredovisningen avseende pensionsfonden har granskats.

Vår granskning tyder på en korrekt redovisning i såväl bokföring som årsredovisning. Vi bedömer vidare att årsredovisningen ger en rättvisande bild av väsentliga förhållanden beträffande resultat och ställning för pensionsfonden. Redovisningen följer också den av Rådet för kommunal redovisning rekommenderade metoden.

2.4.1 Synpunkter

Vår granskning har haft huvudinriktning på den information som lämnas i landstingets bokslut avseende pensionsfonden. Vid granskningen har vi gjort några övriga noteringar vilka upplysningsvis lämnas nedan.

- Rutinen handläggs av en ensam tjänsteman. Den interna kontrollen förbättras och personberoendet minskar om ytterligare någon person, på lämpligt sätt följer upp transaktioner och avstämmningar.
- Vi rekommenderar att rutinerna för behandling av denna värdemässigt väsentliga hantering dokumenteras skriftligt i samband med att nya placeringsregler tas fram.
- Vi har noterat att landstingets avtal med förvaltaren innebär att denna ersätts utifrån volymen på förvaltad kapital och antalet genomförda transaktioner. Detta innebär att den uppnådda avkastningen på portföljen inte påverkar ersättningen.
- Som bekant kan förhållandena på aktiemarknaden förändras snabbt. Den valda formen för ersättning till förvaltaren innebär ett incitament för denna att upprätthålla en hög transaktionsmängd. Detta innebär att landstinget fortlöpande bör pröva rimligheten i genomförda transaktioner och utifrån en självständig uppfattning om marknadsläget, bör kunna diskutera rimliga placeringsstrategier med förvaltaren.
- Vi har vidare noterat att de avstämmningar som görs verifierar det av förvaltaren redovisade innehavet av aktier. Motsvarande rutin saknas för avstämning av räntebärande värdepapper. Vi rekommenderar också en kontroll av att beslutade utdelningar och räntekomster tillgodoräknas portföljen.

3. Pensionsskuld

3.1 Bakgrund

Den dominerande posten i landstingets verksamhetskostnader är personalrelaterade i form av löner, sociala avgifter och pensioner.

Fram till 1998, då en ny lagstiftning trädde i kraft, kostnads- och skuldfördes intjänade pensioner fortlöpande i redovisningen. Den nya lagen innebar emellertid att de t o m 1997 intjänade pensionerna skulle lyftas ur balansräkningen och därmed redovisas som en ansvarsförbindelse. Den resultateffekt som de successivt kostnadsförda pensionerna hade haft på eget kapital neutraliserades eftersom eget kapital ökades motsvarande den borttagna pensionsavsättningen.

De från 1998 intjänade pensionerna, då också ett nytt pensionsavtal började gälla, har dock i motsats till ovanstående pensioner, belastats landstingets resultat i form av en pensionsavsättning för den s k kompletterande ålderspensionen och premier för individuella pensioner, där den anställde själv väljer placeringsform.

Detta innebär alltså att personalens intjänade pensioner fram till 1998 redovisas i landstingets årsredovisning som en beloppsmässigt mycket väsentlig ansvarsförbindelse (inom linjen). Redovisningssättet är helt enligt den gällande lagstiftningen på området, vilken inte medger annan redovisningsmetod. Intjänade pensioner från 1998 återfinns som en avsättning i balansräkningen för den kompletterande ålderspensionen och som en premieskuld för de individuella pensioner som intjänats under det avslutade räkenskapsåret.

Det bör även nämnas att det också kan förekomma individuella pensionsöverenskommelser som inte träffats inom ramen för de ovan beskrivna avtalspensionerna.

3.2 Förändringar 2006

Under 2006 trädde än en gång ett nytt pensionsavtal i kraft (KAP-KL). I det väsentliga följer detta till sin konstruktion det tidigare avtalet med en avgiftsbestämd individuell del och en förmånsbestämd del, vilka redovisas på samma sätt som tidigare samt med bibehållande av de som ansvarsförbindelse redovisade pensionerna intjänade före 1998.

Det nya avtalet kommer att innebära höjda premier på den avgiftsbestämda individuella delen under de närmaste åren men det påverkar emellertid även värdet av redan intjänade pensioner så till vida att skulden för vissa inkomstgrupper minskar.

I motsatt riktning, d v s skuldökande, påverkar det beslut som fattades av Finansinspektionen under 2006, innebärande en sänkning av den kalkylränta som ingår som en del av den rekommenderade beräkningsmodellen (den s k "P-finken") för de värdesäkrade delarna av pensionsskulden. Räntesänkningen gjordes mot bakgrund av den lägre räntenivå som gällt under en längre tid på den finansiella marknaden.

Vid sidan av kalkylräntan är antaganden om förväntade framtida livslängder en mycket väsentlig del av beräkningsmodellen för pensionsskulden. Finansinspektionen har under en tid utrett vilka

justeringar som kan krävas men ännu inte gjort några justeringar av de sedan 15 år gällande dödlighetsantagandena. Detta till trots har SKL lyft fram och pekat på de resultat som den snart färdigställda utredningen hittills har redovisat, innebärande en ökad förväntad livslängd för både män (2,2 år) och kvinnor (0,75 år). En tillämpning av dessa nya värden innebär emellertid att den hittills använda rekommenderade beräkningsgrunden baserad på Finansinspektionens antaganden skulle frångås.

En ytterligare faktor som påverkat bokslutet 2006 utgörs av pensioner utbetalda till personer som i samband med den s k Ädel-reformen 1992, bytte arbetsgivare från landsting till primärkommun. Vid övergången gällde det s k sista-handsansvaret innebärande att den sista arbetsgivaren, här primärkommunerna, skulle komma att bära hela kostnaden för pensionen för den berörda personalgruppen. Parterna överenskom därför att proportionera pensionskostnaden mellan sig i relation till den arbetade tiden hos respektive arbetsgivare. I samband med det nya pensionsavtalet 1998 skedde emellertid sådana väsentliga förändringar av pensionerna att den ditintills gällande överenskommelsen måste omförhandlas. Eftersom parterna inte kunna komma överens har kommunerna inte heller kunnat debitera landstingen för utbetalda pensioner intjänade före övergången till primärkommunerna.

Under 2006 har emellertid de respektive förbunden enats om en avtalsmodell som rekommenderas till landstingen och kommunerna. Överenskommelsen innebär ett tydliggörande av respektive parts betalningsansvar och att kommunerna kan debitera landstingen för redan utbetalda pensioner. Det rekommenderade avtalet påverkar beräkningen av landstingets ansvarsförbindelse för pensioner och resultatet för 2006 eftersom ett engångsbelopp kommer att debiteras landstingen för utbetalda pensioner under 2000-talet.

3.3 Bokslut 2006

<i>Ansvarsförbindelse</i>	<i>Tkr</i>
Beräkning av KPA Pension	3 463 177
Uppräkning för ny antagen livslängd	259 738
Åtaganden för individuella avtal	11 442
Summa pensionsförpliktelser	3 734 357
Löneskatt	905 955
Summa ansvarsförbindelse inkl löneskatt	4 640 312

<i>Pensionsavsättning</i>	<i>Tkr</i>
Beräkning av KPA Pension	468 106
Uppräkning för ny antagen livslängd	35 000
Åtaganden för avtal utanför KPA	244
Summa pensionsförpliktelser	503 350
Löneskatt	122 113

Summa avsättning inkl löneskatt	625 463
<hr/>	
<i>Övriga balansposter</i>	<i>Tkr</i>
Avsättning för Ädel-personal	6 000
Skuld för premier 2006, individuell pension	70 675
Löneskatt på premier 2006	17 146
Summa skuld individuell pension	87 821

3.3.1 Kommentarer

Den redovisade pensionskostnaden utgör 286 Mkr exklusive löneskatt. Av detta redovisas 35 Mkr som jämförelsestörande poster. Detta belopp utgör nettoeffekten av förändringar i beräkningsgrunderna för pensionsskulden inkluderande sänkt kalkylränta, ändrad antagen livslängd och sänkt pensionsåtagande för vissa inkomstgrupper enligt nya pensionsavtalet 2006.

Pensionsförpliktelser för Ädel-personal, fram till övertagandetidpunkten, ingår enligt KPA i ansvarsförbindelsen.

Beräkningarna omfattar 25 056 personer. Av KPA Pension angiven aktualiseringsgrad utgör 80 %. För aktualiserade åtaganden är den pensionsgrundande tiden utredd, för övriga uppskattas denna tid.

Utbetalda pensioner 2006 utgör 128 Mkr varav 103 Mkr avser intjänade pensioner före 1998 som enligt gällande redovisningsprinciper upptagits som ansvarsförbindelse och därmed kostnadsförts vid utbetalningen 2006.

Enligt en redovisningsrekommendation redovisas 16,4 Mkr av skuldförändringen som räntekostnad.

Den av KPA Pension beräknade pensionsavsättningen ovan på 468 Mkr innehåller förutom ordinarie avtalspensioner även åtaganden till följd av överenskommelser om särskilda avtalspensioner och visstidspensioner med 30 Mkr. Dessa åtagande avser såväl uppgörelser med anställd personal som pensionsförpliktelser gentemot politiker. De belopp som intas i bokslutet avser de åtaganden där utbetalningar är för handen. I de fall då en förpliktelse föreligger men denna villkorats med hänsyn till andra inkomster hos den berörda personen och någon utbetalning därmed inte aktualiserats, så görs ingen pensionsavsättning i bokslutet. Information för beräkning av dessa åtaganden är dock lämnad KPA Pension.

Den uppräknings som görs av skuld och ansvarsförbindelse för ny antagen livslängd är baserad på övergripande information från SKL som anger en förväntad ökning av pensionsförpliktelserna med 7-8 %. Den av landstinget gjorda uppräknings utgör 7,5 %. Det faktiska uppräkningsbe-

loppet är beroende av vilka antaganden Finansinspektionen kommer att fastställa slutligt under 2007, fördelningen mellan män och kvinnor i skuldunderlaget m m.

Avsättningen för pensioner till Ädel-personal bygger på en grov uppskattning av SKL där landstinget i Värmland avsatt 3 % av den totalt bedömda retroaktiva kostnaden på 200 Mkr för landstingen totalt.

3.4 Granskning och bedömning

- Bokslutsposter har följts upp och diskuterats med landstingets redovisningschef utifrån befintlig bokslutsdokumentation och redovisningsrekommendationerna på området. De synpunkter på utformning av bokslut och årsredovisningen vi ombetts lämna har beaktats.
- Pensionshandläggare har intervjuats avseende rutiner för inrapportering av pensionsgrundande arbetstid och ersättningar m m.
- Pensionsförpliktelser, såväl skuldförda som ansvarsförbindelser har stämts av mot beräkningar från KPA Pension.
- Underlag till övriga poster inklusive uppräknig för nya antaganden om livslängd, Ädel-personal m m har följts upp.
- Uppräkningen för nya förväntade livslängder innebär ett avsteg från tidigare redovisningsmetoder så till vida att de av Finansinspektionen rekommenderade grunderna i "P-finken" frångås. Vår uppföljning, som inkluderat en kontakt med *Rådet för kommunal redovisning* samt avstämning mot av rådet lämnade rekommendationer och skrivelser, tyder på att landstingets behandling av denna fråga är godtagbar, bl a ingår uppräknigen i redovisningen av jämförelsestörande poster och den berörs även i den ekonomiska analysen i årsredovisningen. Vidare kan konstateras att Rådet för kommunal redovisning ännu inte lämnat någon rekommendation som omfattar hela området redovisning av pensioner och att det av vår uppföljning framgår att ett flertal landsting tar hänsyn till uppräknigen redan i 2006 års bokslut.
- Beräkningen av avsättning för pensionsutbetalningar till Ädel-personal är som nämnts ovan schablonmässigt beräknad. Med hänsyn till det avsatta beloppets storlek och balanspostens karaktär i övrigt, bl a befintliga underlag, finner vi att redovisningen är tillfredsställande.
- Vid uppföljning av den av KPA rapporterade preliminära premieskulden på 70,6 Mkr för 2006 års individuella pensioner mot den senare fakturerade faktiska kostnaden på 72,9 Mkr konstateras en avvikelse på 2,3 Mkr. Beloppet får anses ligga inom den godtagbara felmarginalen i ett bokslut av landstingets omfattning.

Vår granskning tyder på en korrekt redovisning i såväl bokföring som årsredovisning. Vi bedömer vidare att årsredovisningen ger en rättvisande bild av väsentliga förhållanden beträffande resultat och ställning avseende pensioner. Redovisningen följer därmed också lagstiftningen som de av Rådet för kommunal redovisning rekommenderade metoderna.

4. Semesterlöne- samt jour-, beredskaps-, och övertidsskuld

4.1 Bakgrund

Semesterlöneskulden skall motsvara värdet av personalens inarbetade och ej uttagna betalda semesterdagar. På motsvarande sätt skall skulden avseende inarbetad komp-, jourtid m m motsvara värdet av all inestående ersättningspliktig arbetstid. Eftersom landstingets kostnader i hög grad är personalbetingade är en korrekt beräkning av dessa skulder av stor betydelse för bedömningen av organisationens ställning och resultat i samband med bokslut.

Ansvar för att lämna tidrapporter, som bl a bildar underlaget till skuldberäkningarna i bokslutet, åvilar varje enskild anställd. Landstinget tillämpar en sk avvikelserapportering, d v s endast om avvikelser från schemalagd tid förekommit krävs en separat tidredovisning. Det förutsätts annars att den anställde har arbetat enligt sitt ordinarie arbetsschema.

Rapportering av arbetade komp- och jourtimmar samt sjukdom och annan frånvaro sker elektroniskt i tidrapporteringsystemet (PAW) som är ett försystem till lönesystemet. Via PAW sker också ansökan om ledighet i form av semester samt uttag av komp- och jourtimmar. Ansökt ledighet granskas av ansvarig chef som beviljar eller avslår ansökan, också inom PAW. Ansvariga chefer skall godkänna all inarbetad tid samt attestera denna elektronisk.

I mitten av varje månad görs en "närvarokörning" för föregående månad. Oattesterade registreringar ingår inte i körningen utan ligger kvar i ett "vänteregister". Närvarokörningen ligger till grund för såväl bokföring av löneskulder som för löneutbetalningen.

Landstinget har valt att anlita en extern konsult, **Personec**, för att administrera lönekörningar och lönesystemet. Personec gör ett antal körningar varje månad, däribland närvarokörningen liksom en beräkning av aktuell skuld för inestående semester, komp- och jourtid. Körningarna rapporteras till landstinget i form av datafiler. De filer som avser aktuella löneskulder ligger direkt till grund för de skulder och kostnader som löpande bokförs.

4.2 Bokslut 2006

<i>Skuld</i>	<i>Semesterskuld</i>	<i>Komp</i>	<i>Jour- och beredskap</i>	<i>Totalt</i>
Belopp (tkr)	211 677	21 457	52 709	285 843
Antal inestående dagar/timmar	125 488	104 733	119 863	
Antal befattningar	6 699	4 667	532	
Genomsnitt per dag/timme (kr)	1 687	205	440	
Genomsnitt per befattning	31 598	4 598	99 077	

Tabellerna visar belopp, antal inestående dagar vad gäller semester och antal timmar vad avser komp-, jour- och beredskapstid samt antal befattningar där någon av dessa skulder finns per 2006-12-31. En befattning kan dock omfatta en eller flera individer.

Sammanställningen visar läget före en omkörning som gjordes den 9 mars då det konstaterats att löneart 108, chefställäg, inte ingick i beräkningsunderlaget. Den nya körningen visar att bokförd skuld enligt ovan är ca 1,8 Mkr för låg.

4.3 Rutiner vid bokslut

De skuldlister som genereras ur Personecs lönekörningar lämnas till landstingets ekonomienhet som en datafil. Detaljnivån utgörs av *ansvarsenhet* där antal befattningar kan variera från en till 127. Ekonomienheten rimlighetsbedömer listan genom att jämföra antal och belopp med tidigare perioders listor. Några ytterligare kontroller görs vanligtvis inte.

Den skuld som räknas fram inkluderar ett påslag för lönebikostnader på 44,5 % för 2006. Påslaget avser huvudsakligen lagstadgade arbetsgivaravgifter men det ingår även ett visst påslag för att täcka frivilliga pensionskostnader. Vi har bedömt att detta tillägg är rimligt.

4.4 Granskning och bedömning

- Vår granskning har syftat till att bedöma fullständighet, riktighet, existens, värdering och presentation av landstingets semester- komp- och joursskuld per 2006-12-31 och att bedöma huruvida tillämpade principer och beräkningar följer god redovisningssed.
- Genom att översiktligt kartlägga och riskvärdera bakomliggande rutiner har vi bedömt om landstingets redovisning av semester-, komp- och jourtidsskuld ger en korrekt och rättvisande bild. Genom besök på personalstaben har vi även fått information om rutiner för rapportering och de beräkningsmodeller som används för att prissätta innevarande dagar och timmar i samband med bokslut.
- Vi har vidare gjort en kontroll av i vad mån frånvaro avseende 2006 ej inrapporterats i tid för att kunna ingå i bokslutberäkningarna. Kontrollen har utförts genom att en sökning gjorts i lönekörningen i februari 2007, där uttagen semester under 2006 plockats fram. Denna kontroll ger en indikation av i vilken mån eftersläpning i rapportering från anställda finns.

4.4.1 Stickprov på listor avseende löneskulder

Vår granskning har utgått från de listor per 2006-12-31 som legat till grund från landstingets bokslut.

Som tidigare beskrivits är lägsta nivå på listan *befattning*. Med hjälp av listans information har vi räknat fram skulden i tid och pengar per befattning. Därefter har listan sorterats så att de högsta och lägsta värdena i olika kategorier sökts fram. Utifrån dessa framträdande värden har vi sedan valt ut ett antal ansvarsenheter där uppföljning skett på individnivå för att fånga upp eventuella

felaktigheter. Denna kontroll har utgått från de månadslöner och inestående tid som finns i lönesystemet. Kontrollräkning har skett enligt de beräkningsformler vi fått från Personec samt från Landstingets ekonomihandbok. Vi har också stämt av exceptionella värden mot de begränsningsregler som tillämpas inom landstinget.

Genom analysen av bokslutslistorna har vi sökt ut extrema värden i följande kategorier:

1. högsta skuldbelopp för semester, komp respektive jour omräknat till kronor per befattning.
2. högsta och lägsta skuldbelopp för semester omräknat till kronor per dag.
3. högsta och lägsta skuldbelopp för komp- och jourtid omräknat till kronor per timme.
4. största antalet inestående semesterdagar
5. största antalet inestående komp- och jourtimmar.

4.4.2 Resultat av detaljgranskning

Vårt stickprov på individer med hög ersättning per semesterdag, komp- och jourtimme påvisade en avvikelse mellan faktisk lön och den lön som skuldberäkningen använder. Orsaken till avvikelserna är att en löneart som avser s k *chefstillägg* inte inkluderat i beräkningsunderlaget. Lönearten har tillkommit under 2006 och aldrig kopplats till skuldberäkningen. En ny körning av skuldlistan har gjorts av Personec efter korrigering av löneartens koppling. Totalt innebär felet att bokförd löneskuld var 1 826 tkr för låg.

Kontrollen av försenade frånvarorapporter visar att viss eftersläpning finns, i februarikörningen rapporterades semesteruttag gjorda under 2006 till ett värde av 141 tkr. Hur stor den totala eftersläpningen är går dock inte att säga utifrån denna kontroll eftersom landstinget använder avvikelserapportering, vi kan endast konstatera att bokförda skulder inte är helt fullständiga.

Stickprovskontroll visar vidare att regleringen av semestersaldon över 40 dagar i regel har skett. Det finns dock enskilda undantag. Enligt uppgift skall dessa undantag ha speciella skäl och man arbetar för att nå gränsen på 40 dagar.

Eftersom inget tak har satts vad gäller inestående komp- och jourtid finns inte några egentliga gränsvärden att bedöma. Det är dock värt att notera att det finns ett antal anställda med mycket höga tidssaldon. Dessa kan ha byggts upp under många år och värderas ständigt upp till aktuellt löneläge.

I vissa fall har vi noterat en fördröjning på ett par månader eller mer innan en befattningsändring blir registrerad. Orsaken anges vara att parterna inte tidigare varit överens om de villkor som gäller för den nya befattningen. Fördröjningen får till följd att avvikelser fortsätter att bokföras på den gamla befattningen och även prissätts till den lön som gällde. När skulden regleras genom

till exempel uttag av ledighet i tid räknas regleringen till den nya lönen. I de fall den är typen av "glapp" i befattningsbyten finns över årsskiftet finns därmed en felaktig skuldföring.

4.4.3 Bedömning

Lönehanteringen bygger på att en extern leverantör anlitas. Landstingets egna kontroller avseende den skuld som bokförs för semester- och övriga löneskulder begränsar sig till rimlighetsbedömningar av belopp samt av antal dagar/timmar och befattningar som listan omfattar. Det innebär att ansvaret för att rätt belopp redovisas i praktiken läggs på konsulten. Risken för att felaktigheter i konsultens beräkningar inte upptäcks av landstinget är därmed stor eftersom inga detaljerade kontroller i normalfallet görs. Vårt stickprov verifierar att systematiska fel kan förekomma. Enligt vår mening bör landstinget, i vart fall i samband med bokslut, kunna göra egna kontroller och stickprov på de beräkningar som konsultbyrån upprättar för att bli tillförsäkra att dessa bygger på riktiga förutsättningar.

Den rutin för rapportering som beskrivs ovan bygger på att de enskilda anställda rapporterar in sina avvikelser från normal tjänstgöring. I det fall inga avvikelser finns under månaden behöver någon rapport inte lämnas. Rutinen innebär att en kontroll av fullständigheten i form av att alla avvikelser inrapporterats är omöjlig att göra.

Inom landstinget tillämpas inte något tak för hur mycket inestående komp- och jourtid en anställd har rätt att ha. Detta innebär att enskilda anställda kan samla på sig mycket stora saldon.

Vår granskning av semesterlöne- samt jour-, beredskaps-, och övertidsskulder pekar på beräkningarna innehåller vissa osäkerhetsfaktorer men att de aktuella skulderna, med hänsyn till bland annat gjorda stickprov, i allt väsentligt torde vara korrekta. Vi bedömer att redovisningen följer god redovisningssed på området och att årsredovisningen därmed ger en rättvisande bild.

KPMG

Anders Naeslund
Auktoriserad och certifierad kommunal revisor